

DJED BOŽIĆNJAK

Objavljujemo dopis g. Nikole Bićanića jer on iznosi veoma zanimljivo mišljenje o riječi Djed Božićnjak i u svezi s njom o samoj njegovoj pojavi. Na prvi pogled veoma prihvatljivo i upravo je zato potrebno reći nekoliko riječi o tome jer autor u takvu mišljenju neće biti osamljen. Tako jedan profesor iz Pule pita što je jezično pravilno: Djed Mraz ili Djed Božićnjak.

Gospodin se Bićanić preko riječi bori protiv same pojave pa valja upozoriti da treba razlikovati riječ od pojave. Budući da pojava postoji, treba u hrvatskome jeziku postojati i riječ za nju.

Složit ćemo se da je u hrvatskoj tradiciji Sveti Nikola i Mali Isus. Sveti se Nikola pojavljuje 6. prosinca, Mali je Isus hrvatski obiteljski božićni običaj, i oni su u hrvatskoj tradiciji zauzeli takvo mjesto da nema više opasnosti da ih išta s toga mjesta potisne. Drugo je Djed Božićnjak. To je društvena pojava bjelobradoga starca u crvenoj odjeći koji djecu dariva božićnim darovima i on se ne može zvati Malim Isusom. On nije izvorni hrvatski običaj, ali mislim da nije ni protukatolički. Talijani imaju Babbo Natale, Amerikanci Santa Claus/Klaus, a vjerojatno i drugi narodi. Kad na filmu ili na TV vidimo te starce osebujno obučene, tada ne možemo zatvoriti oči pred tom pojavom i reći da ona ne postoji. A kad postoji, treba je nekako i zvati.

Još nešto. Vjesnik je 29. prosinca prošle godine donio članak pod karakterističnim naslovom

Finska ukrala Djeda Mraza

U članku piše da je na Grendlandu počela velika turistička kampanja u kojoj se taj otok reklamira kao istinski dom Djeda Mraza nadajući se velikome prihodu. Za nas je zanimljivo ovo: "Finska je

postala metom napada, jer se njezin šest godina star centar Djeda Mraza u gradu Rovaniemi pokazao tako uspješnim, privukavši više od 500 000 posjetitelja godišnje. (...)

Neprijateljstvo prema Finskoj iskrslalo je na Svjetskome kongresu Djeda Mraza u Kopenhagenu, održanom u srpnju, kojemu su prisustvovali sve Djedice Mrazi iz cijeloga svijeta.

Čak 104 Djeda Mraza iz dalekih krajeva, kao što su Rusija i Australija, odjenuli su crvenu odoru i stavili bijele brade na tradicionalnom božićnom objedu...

No, bez obzira gdje sada živi, pravi dom Djeda Mraza daleko je od ledenog sjevera, jer njegovi su korijeni u toploj klimi južne Turske.

Ime Djeda Mraza iskrivljeno je naziv za Svetoga Nikolu (u anglosaksonskoj tradiciji), rođenog u 3. stoljeću u mediteranskom gradu Antya u istoimenoj pokrajini Južne Turske, a koji je mnogo godina bio biskupom obližnje Demre."

Iako Vjesnik 1992. godine tu pojavu naziva Djed Mraz, iz sadržaja se vidi da je ona vezana za Božić pa je s većim pravom osoba koja je predstavlja, mogla biti nazvana Djed Božićnjak.

Dakle jedno su počeci, hrvatska tradicija, a drugo je današnja pojava Djeda Božićnjaka, jer je Sveti Nikola bez pravoga takmaca 6. prosinca. Kad se taj novi lik javlja o Božiću i stvarnost je društvenoga života, bolje ga je u hrvatskome jeziku zvati Djed Božićnjak, nego Djed Mraz, jer je Božić Bata sasvim ispaao iz konkurencije. Kolega Težak misli da bi se mogao zvati i Djed Božićko. Koliko je pojava Djeda Božićnjaka katolička, a koliko nekatolička, koliko se treba boriti protiv nje, to nije predmet časopisa Jezik, nego vjerskih i svjetovnih javnih glasila.

Stjepan Babić